

Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

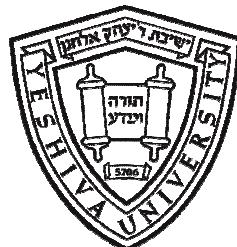
W W W . K O L L E L Y O M R I S H O N . O R G

“Moshe & Aharon:
The Balance Between Shalom and Emes”

(1) בראשית רבה (וילנא) פרשה ח

(2) ריש"י שמות פרק ו פסוק כו

(3) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ו ב

Rabbi Yosef Blau
ב' שבט תשס"ז • 1/21/07

ה א"ר סימון בשעה שבא הקב"ה לבראה את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כתים כתים, וחוורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פה) הצד ואמת נפשו צדק ושולם נשקו, הצד אומר יברא שהוא גמל הדים, ואמת אומר אל יברא שהוא שוכן שקרים, צדק או מור יברא שהוא עווה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ ה"ד (דניאל ח) ותשליך אמת ארצתך, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולמים מה אתה מבזה תכיסים אליטיסטייה שלך, תעללה אמת מן הארץ, הד הוא דכתיב (תהלים פה) אמת מארץ תצמיח, רבנן אמר לי לה בשם ר' חנינה בר אידי ורבנן ורבי חלקיים בשם רבי סימון אמר, מאד, הוא אדם, הה"ד וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, והנה רונה רבה של צפוריין אמר עד שלמלאכי השרת מדינין אלו עם אלו ברא הקב"ה, אמר לנו מה אתם מדינין כבר עשה אדם.

(2) רשי' שמota פרק ו פסוק כו

(כו) הוא אהרן ומשה - אלו שהזכרו לעלה, שילדה יוכבד לעמרם, הוא אהרן ומשה. יש מקומות שמקודם אהרן למשה ויש מקומות שמקודם משה לאחראן, לומר לך ש调侃ין כאחד: על צבאותם, כל צבאם לשפטיהם. יש על שאינו אלא במקום אחת (בראשית כז מ) ועל חרבך תהיה, כמו בחרבך, (יזקאל לג כו) עמדתם על חרבכם, כמו בחרבכם:

(3) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כו ב

גמר הדין - אי אתה רשאי לבצעו. (סדרמ"ש בנק"ש סימן). רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אסור לבצעו, וכל המברך את הבוצע - הרי זה מנאי, ועל זה נאמר +תהלים י+ בצע ברך נאי ה, אלא: יקוב הדין את ההר, שנאמר +דברים א'+ כי המשפט לאלהים הוא, וכן משה היה אומר יקוב הדין את ההר, אבל אהרן אהוב שלום ורודף שלום, ומשים שלום בין אדם לחבירו, שנאמר +מלכי ב'+ תורה אמת היה בפיו וועללה לא נמצא בשפטיו בשלום ובמשwor הלךatoi ורבנים השיב מעון. רבי אליעזר אומר: הרי שגלו סאה של חטים ותחנה ואפאה והפרישמנה החלה, כיצד מברך? אין זה מברך אלא מנאי, ועל זה נאמר: ובוצע ברך נאי ה. רבי מאיר אומר: לא נאמר בוצע אלא כנגד יהודת, שנאמר +בראשית ל"ז+ ויאמר יהודה אל אליו מה בצע כי נהרג את אחינו, וכל המברך את יהודה - הרי זה מנאי, ועל זה נאמר: ובוצע ברך נאי ה. רבי יהושע בן קרחה אומר: מצוה לבצעו, שנאמר: +זכריה ח'+ אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם. והלא במקום שיש משפט - אין שלום, ובמקום שיש שלום - אין משפט. אלא אליו מושפט שיש בו שלום - הוא אומר: זה בוצע. וכן בדין שפטו +שמואל ב' ח+ ויהו דוד עשה משפט וצדקה, והלא כל מקום שיש משפט - אין צדקה, והוא שנתחייב עני ממן ושלם לו מותך ביתו - זה משפט וצדקה, משפט - לה, הוא אומר: זה בוצע, אתן לתנא קמא. זו את הדין, זיכה את הזכה, וצדקה - שחייב לו מותך ביתו. (וכן בדין הוא אומר: וזה משפט וצדקה, משפט לו - לה, וצדקה לו - לו, שחייב לו ממן, וצדקה לו - שחייב לו מותך ביתו). קשיא ליה לרבי: הא לכל עם? לעניים מיבעי ליה! אלא (רבי אומר): אף על פי שלא שלם מותך ביתו וזה משפט וצדקה, משפט לו - לה, וצדקה לו. משפט לו - שהחזקיר לו ממונו, וצדקה לו - שהוציאה גזילה מתחת ידו. רבי שעמונן בן מניסיא אומר: שנין שבאו לפניך לדין, עד שלא תשמע דבריהם, או משתמש בדבריהם, או ידוע להיכן דין נוטה - אתה רשאי לומר להן: צאו ובצעו. משתמש דבריהם ואתיה יודע להיכן הדבר - צאו. משפטו שנתגלו הריב נטווש, קודם שנתגלו הריב - אתה יכול לנטווש, אי אתה רשאי לומר להן: צאו ובצעו. שנאמר +משלי יז+ פטור מים ראשית מזון ולפני התגלע הריב נטווש, קודם שנתגלו הריב - משפטו מה שנתגלו הריב - אי אתה יכול לנטווש. (וריש לקיש) +מסורת הש"ס: נ"א - ר' הושע בן ל קיש, נ"א - ר' יהודה בן ל קיש+ אמר: שנין שבאו לפניך לדין, עד שלא תשמע דבריהם או משתמש בדבריהם, או ידוע להיכן דין נוטה - אתה רשאי לומר להם: אין אני נזק לכם. טמא נתחייב חזק ונמצא חזק קשה, עד שלא תשמע דבריהם או משתמש בדבריהם, ואין אתה יודע להיכן דין נוטה - אתה רשאי לומר להם: אין אני נזק לכם. טמא נתחייב חזק ונמצא חזק רודפה. משפטו שנתגלו הריב נטווש, ואתיה יודע להיכן דין נוטה - אי אתה יכול לומר להן אני נזק לכם, שנאמר +דברים א'+ לא תגورو מפני איש. רבי יהושע בן קרחה אומר: מניין לחולמיד שיטוב לפני רבו וראה זכות לעני וחובה לעשות, מניין שלא ישחוק - שנאמר לא תגورو מפני איש, רבי חנין אמר: לא חכמים דבריך מפני איש. והוא עדים יודעים את מי הן מעידין, ולפניהם מיעידין, וכי עתיד ליפרע מיהן, שנאמר +דברים יט+ ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה'. והוא הדיניין יודען את מי הן דעתן, ולפניהם מיעידין, וכי עתיד ליפרע מהן, שנאמר +תהלים פ"ב+ אלהים נצב בעדת אל. וכן ביהושפט הוא אומר +דברי הימים ב' יט+ ויאמר אל השפטים רוא מה אתה עושים כי לא לאדם תשפטו כי (אם) לה', טמא אמר הדין מה לי בצער הזה - תלמוד לומר עמכם בדבר משפט - אין לו לדין אלא מה שעיניו רואות. היכי דמי גמר דין? אמר רב יהודה אמר רב: איש פלוני אתה הייב, איש פלוני אתה זכאי. אמר רב: הלכה כרבבי יהושע בן קרחה. - אני? והא רב הונא תלמידה דרב הוה, כי הוה אותו לקמיה דרב הונא, אמר להו: אי דעתה עיתתו אי פשרה בעיתו. - Mai matzaה נמי דקאמר רבבי יהושע בן קרחה. -